

## RADIACINĖS SAUGOS CENTRO DIREKTORIAUS

### Į S A K Y M A S

#### DĖL PLANINIŲ PATIKRINIMŲ METU ATLIEKAMŲ RADIOLOGINIŲ TYRIMŲ IR ĮRANGOS BANDYMŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO

2013 m. rugsėjo 27 d. Nr. V-64

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [11-239](#); 2011, Nr. [91-4317](#)) 7 straipsnio 1 dalimi ir Valstybinės radiacinės saugos priežiūros reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 285 (Žin., 2000, Nr. [44-1279](#); 2011, Nr. 139-6565):

1. T v i r t i n u Planinių patikrinimų metu atliekamų radiologinių tyrimų ir įrangos bandymų sąrašą (toliau – tyrimų sąrašas) (pridedama).

2. N u s t a t a u, kad:

2.1. valstybinės radiacinės saugos priežiūros ir kontrolės pareigūnų (toliau – pareigūnai) atliekamų planinių patikrinimų metu turi būti atliekami tyrimų sąraše nurodyti radiologiniai tyrimai ar įrangos bandymai vadovaujantis šio įsakymo 2.3 ir 2.4 punktuose nustatytais kriterijais;

2.2. šis įsakymas netaikomas pareigūnų atliekamų neplaninių patikrinimų metu. Neplaninių patikrinimų metu radiologiniai tyrimai ar įrangos bandymai atliekami atsižvelgus į konkrečią situaciją;

2.3. radiologiniai tyrimai turi būti atliekami, jei ūkio subjekto veikla atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

2.3.1. ūkio subjektas gamina, naudoja, perdirba ar saugo I–III pavojingumo kategorijos atvirosius ar uždaruosius jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius (toliau – šaltinis), naudoja I–III pavojingumo kategorijos jonizuojančiosios spinduliuotės generatorius, išskyrus rentgenodiagnostikos įrenginius, ar tvarko radioaktyvias atliekas;

2.3.2. Radiacinės saugos centras atliko radiologinius tyrimus ūkio subjekte, gaminančiame, naudojančiame, perdirbančiame arba saugančiame IV–V pavojingumo kategorijos atvirosius ar uždaruosius šaltinius, naudojančiame III pavojingumo kategorijos rentgenodiagnostikos įrenginius, taip pat IV–V pavojingumo kategorijos jonizuojančiosios spinduliuotės generatorius, anksčiau nei prieš 3 metus;

2.3.3. nustatyta veiklos su I–IV pavojingumo kategorijos šaltiniais pokyčių, nesuderintų su Radiacinės saugos centru (pvz., pakeistas šaltinis ar jo vieta, pakeista apsauga arba kuris nors jos elementas, pakito pirminės jonizuojančiosios spinduliuotės pluošto kryptis, atliktas remontas ar rekonstruotos patalpos);

2.3.4. darbuotojų, dirbančių su šaltiniais, gaunama apšvita viršija ištyrimo lygius arba ribines dozes;

2.3.5. pasibaigęs uždarojo šaltinio galiojimo laikas;

2.4. įrangos bandymai turi būti atliekami, jei ūkio subjekto veikla atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

2.4.1. pacientų gaunama apšvita viršija rekomenduojamus medicinines apšvitos lygius (pvz., pakeitus rentgenodiagnostikos įrangos vaizdo gavimo sistemą ir atlikus pacientų dozių vertinimą nustatoma, kad viršijami pacientų rekomenduojami medicinines apšvitos lygiai);

2.4.2. darbuotojų, dirbančių su šaltiniais, gaunama apšvita viršija ištyrimo lygius arba ribines dozes dėl įtariamo įrangos gedimo;

2.5. šis įsakymas įsigalioja 2013 m. lapkričio 1 d.

DIREKTORIUS

ALBINAS MASTAUSKAS

**PLANINIŲ PATIKRINIMŲ METU ATLIEKAMŲ RADIOLOGINIŲ TYRIMŲ IR  
ĮRANGOS BANDYMŲ  
SĄRAŠAS**

| Pavojingumo kategorija | Jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniai (toliau – šaltiniai), prietaisai ir įranga su jais <sup>(1)</sup>           | Radiologiniai tyrimai <sup>(4)</sup> |                           | Įrangos bandymai <sup>(5)</sup> |
|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------|---------------------------------|
|                        |                                                                                                                       | Lygiavertės dozės galios matavimai   | Paviršinės taršos tyrimas | Kokybės kontrolės bandymai      |
| 1                      | 2                                                                                                                     | 3                                    | 4                         | 5                               |
| I                      | Šaltiniai, esantys radioizotopiniuose termoelektriniuose generatoriuose                                               | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys apšvitinimo įrenginiuose                                                                           | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys spindulinės terapijos įrenginiuose                                                                 | X                                    | X                         | –                               |
| II                     | Gama radiografai                                                                                                      | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Rentgeno radiografai                                                                                                  | X                                    | –                         | –                               |
|                        | Atvirieji šaltiniai, naudojami gydymui branduolinėje medicinoje <i>in vivo</i>                                        | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys didelės ir vidutinės dozės galios brachiterapijos įrenginiuose                                     | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Etaloniniai (kalibraciniai) šaltiniai <sup>(2)</sup>                                                                  | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Rentgenoterapijos įrenginiai, kurių anodinė įtampa $\geq 150$ kV                                                      | X                                    | –                         | X                               |
| III                    | Atvirieji šaltiniai, naudojami diagnostikai branduolinėje medicinoje <i>in vivo</i>                                   | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys matavimo įrenginiuose: lygio, tankio, gylio ir kt. matuokliuose <sup>(2)</sup>                     | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys gręžinių tyrimo įrenginiuose (saugykla)                                                            | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Rentgenoterapijos įrenginiai, kurių anodinė įtampa $< 150$ kV                                                         | X                                    | –                         | X                               |
|                        | Rentgenodiagnostikos įrenginiai, kurių anodinė įtampa $> 75$ kV                                                       | X                                    | –                         | X                               |
| IV                     | Atvirieji šaltiniai, naudojami moksle, pramonėje ir kt. srityse <sup>(3)</sup>                                        | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys matavimo įrenginiuose: lygio, tankio, gylio ir kt. matuokliuose <sup>(3)</sup>                     | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys elektrostatinio elektros krūvio neutralizavimo įrenginiuose                                        | X                                    | X                         | –                               |
|                        | Šaltiniai, esantys kaulų tankio matavimo prietaisuose                                                                 | X                                    | –                         | –                               |
|                        | Mažos dozės galios brachiterapijos šaltiniai (išskyrus akių aplikatorius ir ilgalaikius implantuojamuosius šaltinius) | X                                    | –                         | –                               |
|                        | Rentgenodiagnostikos įrenginiai, kurių anodinė įtampa $\leq 75$ kV                                                    | X                                    | –                         | X                               |
| V                      | Šaltiniai, esantys dūmų jutikliuose (saugykla)                                                                        | X                                    | –                         | –                               |

|                                                                                                                      |   |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|
| Etaloniniai (kalibraciniai) šaltiniai <sup>(3)</sup>                                                                 | X | – | – |
| Šaltiniai, esantys mažos dozės galios akių aplikatoriuose, ir ilgalaikiai implantuojamieji brachiterapijos šaltiniai | X | – | – |
| Bagažo saugumo kontrolės rentgeno prietaisai                                                                         | X | – | – |
| Optikos rentgeno įrenginiai                                                                                          | – | – | – |
| Šalutinę rentgeno spinduliuotę generuojantys prietaisai                                                              | X | – | – |
| Fluorescenciniai rentgeno spektrometrai                                                                              | – | – | – |

### **Paiškinimai:**

<sup>(1)</sup> Šaltinius, nenurodytus Planinių patikrinimų metu atliekamų radiologinių tyrimų ir įrangos bandymų sąraše (toliau – tyrimų sąrašas), klasifikuoja Radiacinės saugos centras ir sprendžia, kokie radiologiniai tyrimai ir įrangos bandymai turi būti atliekami.

<sup>(2)</sup> Šaltiniai, kurių aktyvumas lygus arba didesnis už nurodytą Jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių pavojingumo kategorijų ir jų nustatymo taisyklių, patvirtintų Radiacinės saugos centro direktoriaus 2004 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. 46 (Žin., 2004, Nr. [151-5518](#)), 1 priede.

<sup>(3)</sup> Šaltiniai, kurių aktyvumas mažesnis už nurodytą Jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių pavojingumo kategorijų ir jų nustatymo taisyklių 1 priede, tačiau didesnis už nereguliuojamojo veikmens lygį, nustatytą Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 (Žin., 2002, Nr. [11-388](#)), A priedo A.5 punkto 1 lentelėje.

<sup>(4)</sup> Tyrimų sąraše nurodyti radiologiniai tyrimai atliekami vadovaujantis Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Radiacinės saugos centro direktoriaus 2007 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. 63 (Žin., 2007, Nr. [120-4950](#)).

<sup>(5)</sup> Tyrimų sąraše nurodyti įrangos bandymai atliekami vadovaujantis:

1) Lietuvos higienos norma HN 78:2009 „Kokybės kontrolės reikalavimai ir vertinimo kriterijai medicininėje rentgenodiagnostikoje“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. V-922 (Žin., 2009, Nr. [137-6025](#));

2) Lietuvos higienos norma HN 95:2005 „Radiacinė sauga ir kokybės laidavimas taikant spindulinę terapiją“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-759 (Žin., 2005, Nr. [124-4429](#)).